

HJ-2358

M. A. (Part-II) (External) Examination

May/June - 2018

Sanskrit : Paper-X

(History, Arthshashtra & Modern Short Story)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

सूचना/Instruction :

नीचे दशांशिक निशानीवाणी विगतो उत्तरवही पर अवश्य लखवी.
Fillup strictly the details of signs on your answer book.

Name of the Examination :
M. A. (PART-II) (EXTERNAL)

Name of the Subject :
SANSKRIT : PAPER-10

Subject Code No. : 2 3 5 8 Section No. (1, 2,.....) : Nil

Seat No. :
[] [] [] [] [] []

Student's Signature

- १ (अ) सूचना प्रमाणे लखो : (गमे ते पांच) १०
- 1 (A) Rewrite as directed : (any five) 10
- (१) कर्मणि प्रयोगमां डेरवो :
(1) Turn into passive voice :
कृष्णः भक्तान् रक्षति ।
- (२) कर्मणि प्रयोगमां डेरवो :
(2) Turn into passive voice :
मृगाः जलं पिबन्ति ।
- (३) कर्तरि प्रयोगमां डेरवो :
(3) Turn into active voice :
छात्रैः श्लोकाः पठ्यन्ते ।
- (४) कर्तरि प्रयोगमां डेरवो :
(4) Turn into Active voice :
इन्द्रेण सोमरसः पीयते ।
- (५) भावे प्रयोगमां डेरवो :
(5) Turn into construction showing inner meaning voice :
सूर्यः प्रकाशते ।

(૬) ભાવે પ્રયોગમાં ફેરવો :

(6) Turn into construction showing inner meaning voice :

લક્ષ્મણ: તત્ર તિષ્ઠતિ ।

(૭) પ્રેરક વાક્યમાં ફેરવો :

(7) Change into પ્રેરક પ્રયોગ :

છાત્ર: શાસ્ત્રં જ્ઞાપચતિ ।

(બ) ગદ્યખંડનું સંસ્કૃતમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો : (કોઈપણ એક) ૫

(B) Translate the paragraph Sanskrit into Gujarati : 5
(any one)

(૧) જ્ઞાનાર્થવિદ્ધાતો: વિદ્યાશબ્દ: સિધ્યતિ । 'યસ્ય કસ્યચિદપિ વસ્તુન: સમ્યક્તયા જ્ઞાનં વિદ્યા' ઇતિ કથ્યતે । વેદદર્શન - સાહિત્ય - વિજ્ઞાનાદીનાં વિષયાણાં પાઠં સમ્યગજ્ઞાનં ચ વિદ્યેત્યભિધીયતે । પદ્યપિ સંસારે બહૂનિ વસ્તુનિ સન્તિ, પરન્તુ વિદ્યૈવ સર્વશ્રેષ્ઠં ધનમસ્તિ । અત એવોચ્યતે - 'વિદ્યાધનં સર્વધનપ્રધાનં' ઇતિ । વિદ્યૈવ મનુષ્યો જ્ઞાનાતિ યત્કો ધર્મ: કોઽધર્મ:, કિં કર્તવ્યં કિમકર્તવ્યં, કિં પુણ્યં, કિં પાપં, કિં કૃત્વા લાભો ભવતિ કેન કાર્યેણ વાહાનિ: સમ્પત્સ્યતે । વિદ્યાધનમન્યદેવ ।

(૨) જીવનસ્તુ પઞ્જમહાભૂતરચિતજડપદાર્થેભ્ય: ભિન્ન: । એતે પદાર્થા: સર્વે સજીવા: નિર્જીઘાશ્ચ પરમાત્મનો સજ્જાતા:, પરમાત્માકારણાદેવ સ્થિતિમાપન્ના:, અન્તતોગત્વા પરમાત્મન્યેવ વિલીના: । પરમાત્મનસ્તુ વાસ: પિન્ડે બહ્વાન્ડે ચાસ્તિ । સ: તુ જગત: જીવનાં ચાન્તર્યામીએવ । જીવાત્મ-પરમાત્મન: સમ્બન્ધશ્ચાતીવ ગૂઢ: નિકટવર્તી ચ । સત્પામેવેદં યદેકોઽજ્ઞ:, દ્વિતીયશ્ચ સર્વજ્ઞ:, પરન્તુ વસ્તુત: યદા વિચાર્યતે તદેદં સ્પષ્ટં ભવતિ યદ્ દ્વયમપિ તત્ત્વમેકમેવા જીવ: પરમાત્મન: ઉદ્ભૂત: તસ્ય સરવા, તસ્યમેવ સ્વરૂપં, સ: તુ સ્વયમેવા અત એવાન્યો: ભેદસ્ય માન્યતા ભ્રાન્તિરૂપા ।

(ક) ગદ્યખંડનું ગુજરાતીમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : (કોઈપણ એક) ૫

(C) Translate the paragraph Gujarati into Sanskrit : 5
(any one)

(૧) રામાયણે લોકહૃદયમાં આટલું મોટું સ્થાન મેળવ્યું છે. તેનું એક કારણ એ, વિશાળ પક્ષને આવરી લેતી હોવા છતાં, આખરે તો કુટુંબ કથા જ છે તેનું મધ્યબિંદુ કૌટુંબિક સ્નેહબંધન છે. પિતા-પુત્ર, ભાઈ-ભાઈ, પતિ-પત્ની, ગુરુ-શિષ્યના સ્નેહનો દીવો સંસારના ઝેરી વંટોળિયામાં કેવો સ્થિર રહે છે. તેનું એમાં નિરૂપણ છે. એ રીતે રામાયણ આદર્શ પાત્રોની હારમાળા છે. લક્ષ્મણ અને ભરત આદર્શ ભાઈઓ છે. લક્ષ્મણ પોતાના ભાઈ સાથે વનમાં રહે છે. તો બીજા ભાઈ ભરત ભાગે આવેલા રાજ્યશાસન છોડી, તેના પર રામની ચરણપાદુકા મૂકી એના પ્રતિનિધિ તરીકે વહીવટ કરે છે.

(1) The Ramayan has occupied a district place in the hearts of people for his one of the reasons is that on one hand it encompasses the whole humanity on the other hand it is also the story of a family. It depicts how the love between father and sons, brothers, husband and wife, teacher and disciple survived in the storm of society. The Ramayana is the series of ideal character Laxman and Bharat are ideal brothers Laxman remains to the native place and second brother Bharat gives up his Authority of the state and workship 'The paduka' of dear Rama.

(૨) ભાષા એ આપણી અણમોલ સામાજિક સંપત્તિ છે. કારણ કે કુદરતે કેવળ માનવને બક્ષેલી આ સંપત્તિ દ્વારા વ્યવહાર કરી શકીએ છીએ. આપણે ભાષા દ્વારા બીજાને આપણી વાત કહી શકીએ છીએ. ત્યારે તેમાં અમુક અર્થ સમાવિષ્ટ થયેલો હોય છે, આ નિશ્ચિત અર્થ અને સર્વમાન્ય અર્થ ભાષામાં આવતા શબ્દ દ્વારા વ્યક્ત થાય છે.

(2) Language is our most valuable cultural property because our day to day dealings are handled by this gift of nature. A specific meaning is conveyed when we communicate through language. This specificity or generatness of meaning is conveyed through the words. This means that every language is capable of conveying specific as well as general meaning.

૨ (અ) કોઈપણ બે શ્લોકો સ્નાનુવાદ સમજાવો : ૮

2 (A) Explain any two of the following with translation : 8

(૧) ન વર્ણસંકર કરો ન કૃડયાકરકૃજ્જનઃ ।
ન પાપકૃત્ કઘ્ચિદાસીત્ તસ્મિન્ રાજનિ શાસતિ ।

(૨) મેનકે તવ ભારોડપં વિશ્વામિત્રઃ સુમધ્યમે ।
સંશિતાત્મા સુદુર્ઘર્ષં ઉગ્રે તપસિ વર્તતે ॥

(૩) શરીરકૃત્ પ્રાણદાતા યસ્ય ચાન્નાનિ ભુજ્જતે ।
ક્રમેણેતે ત્રયોડપ્યુક્તાઃ પિતરો ધર્મશાસને ।

(૪) ગાન્ધર્વો રાક્ષસશ્ચૈવ પૈશાચશ્ચાટ્મઃ સ્મૃતઃ ।
તેષાં ધર્મ્યાન્ યથાપૂર્વં મનુઃ સ્વાયમ્ભુવોડબ્રવીત્ ॥

(બ) કોઈપણ બે વિધાનો સ્નાનુવાદ સમજાવો : ૮

(B) Explain any two of the following statements with translation : 8

(૧) અલ્પકોશો હિ રાજા પૌરજાનપદાનેવ ગ્રસતે ।

(૨) હસ્તિ પ્રધાનો વિજયો રાજ્ઞઃ ।

(૩) કોશપૂર્વાઃ સર્વારમ્ભાઃ । તસ્માત્પૂર્વેર્વં કાશમવેક્ષત્ ।

(૪) અશ્વસર્ધાણો હિ મનુષ્યાઃ નિયુક્તાઃ કર્મસુ વિકુર્વતે ।

- (ક) કોઈપણ એક સ-સંદર્ભ સમજાવો : ૪
- (C) Explain any **one** with reference to the context : 4
- (૧) અધુનાઽહં સ્નેહાવતારસ્ય મુક્તિં કામયે ।
- (૨) ન હિ કશ્ચન જન્મનો અસ્પૃશ્યો ભવતિ ।
- ૩ મહાભારતના સાહિત્ય પ્રકારની ચર્ચા કરો. ૨૦
- 3 Discuss the type of literature of the Mahabharata. 20
- અથવા/OR**
- ૩ અર્થશાસ્ત્રનો અન્ય શાસ્ત્રો સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો. ૨૦
- 3 Clarify the inter-relationship between the અર્થશાસ્ત્ર and other branches of knowledge. 20
- ૪ 'પળ્યાધ્યક્ષઃ' અંગે કૌટિલ્યના વિચારો સ્પષ્ટ કરો. ૨૦
- 4 Describe Kautilya's ideas on 'પળ્યાધ્યક્ષઃ'. 20
- અથવા/OR**
- ૪ 'શઙ્ઙનાદઃ' કથાનું વિવેચન કરો. ૨૦
- 4 Criticise 'શઙ્ઙનાદઃ'. 20
- ૫ કોઈપણ બે પર નોંધ લખો : ૨૦
- 5 Write short notes on any **two** :
- ૭ (૧) રાજા દુષ્યન્તની શાસન ક્ષમતા. ૨
- (1) The administrative efficiency of king Dushyant.
- (૨) કશ્વનું પાત્ર ૨
- (2) Character of કશ્વ.
- (૩) શુક્લાધ્યક્ષઃ । ૨
- (૪) 'પશ્ચાતાપઃ' કથાનું વિવેચન કરો. ૨
- (4) Criticise – 'પશ્ચાતાપઃ'.
- ૮ (B) Explain any two of the following statements with translation : ૨
- (૧) કિમ્વ ચરિત્વમ્ભવતીતિ તાસ્ય ઓ નિકલિસ્તઃ ૨
- (૨) િમ્વ ચરિત્વમ્ભવતીતિ તાસ્ય ઓ નિકલિસ્તઃ ૨
- (૩) કુલકર્મણાસ્ય કલ્પિત્વમ્ભવતીતિ તાસ્ય ઓ નિકલિસ્તઃ ૨
- (૪) કિલ્કુલો પુલકઃ કાલ્પુલો તાસ્યુલ ઓ નિર્ણયમ્ભવતીતિ ૨